

Aleg. 73

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie publicznego pośrednictwa pracy
za rok 1907.

I. Stanowisko Reprezentacji powiatowych.

Ustawa z 16. marca 1904 Nr. 56. Dz. ust. kraj. nakłada (§. 2.) obowiązek założenia biura pośrednictwa pracy tylko na miasta stołeczne Lwów i Kraków. Poza temi dwoma miastami zakładanie biur jest fakultatywnem (§. 3.), to znaczy zależnem od uchwały Rady powiatowej. Obecnie, po upływie prawie czterech lat od czasu wejścia w życie powyższej ustawy, stanowisko Reprezentacji powiatowych wobec kwestyi organizacyi pośrednictwa pracy przedstawia się następująco :

w 32 powiatach oświadczone się za założeniem biura pracy,
w 40 " " " " przeciw założeniu,
w 2 " " nie powzięto dotychczas decyzji.

W szczególności :

a) oświadczyły się za założeniem biura pracy powiaty :

1. Biała, 2. Bochnia, 3. Brody, 4. Buczacz, 5. Chrzanów, 6. Cieszanów, 7. Dąbrowa, 8. Drohobycz, 9. Gorlice, 10. Jarosław, 11. Jaworów, 12. Kałusz, 13. Kolbuszowa, 14. Kołomyja, 15. Kossów, 16. Kraków, 17. Limanowa, 18. Łańcut, 19. Mościska, 20. Mysłenice, 21. Nisko, 22. Nowy Sącz, 23. Nowy Targ, 24. Podhajce, 25. Ropczyce, 26. Rzeszów, 27. Sanok, 28. Tarnobrzeg, 29. Tłumacz, 30. Wadowice, 31. Wieliczka, 32. Żywiec.

b) przeciw założeniu biura oświadczyły się powiaty :

1. Bóbrka, 2. Bohorodczany, 3. Borszczów, 4. Brzesko, 5. Brzeżany, 6. Brzozów, 7. Czortków, 8. Dobromil, 9. Dolina, 10. Gródek, 11. Grybów, 12. Horodenka, 13. Husiatyn, 14. Jasło, 15. Kamionka str., 16. Krosno, 17. Lisko, 18. Mielec, 19. Nadwórna, 20. Pilzno, 21. Przemyślany, 22. Rawa Ruska, 23. Rohatyn, 24. Rudki, 25. Sambor, 26. Skałat, 27. Sniatyn, 28. Sokal, 29. Stanisławów, 30. Stary Sambor, 31. Stryj, 32. Tarnopol, 33. Tarnów, 34. Trembowla, 35. Turka, 36. Zaleszczyki, 37. Zbaraż, 38. Złoczów, 39. Żółkiew, 40. Żydaczów.

c) nie powzięto dotychczas uchwały w powiecie : 1. Lwowskim, 2. Przemyskim.

Na podstawie §. 3. ustawy uprawnionym jest Wydział krajowy nawet wbrew zdaniu Rady powiatowej spowodować założenie biura pośrednictwa pracy, jednak z tego prawa nie zrobił dotychczas Wydział krajowy użytku w żadnym wypadku, uważając z wielu względów ten środek przymusowy bądź za przedczesny, bądź za niewskazany.

II. Organizacya biur pracy.

Jak powyżej pod a) wykazano, w 32 powiatach oświadczone się za potrzebą organizacyi pośrednictwa pracy. Powiaty te można rozdzielić na następujące 4 grupy :

1. W 21 powiatach założono faktycznie samoistne i czynne dotychczas biura pośrednictwa pracy. Wykaz ich podajemy poniżej pod III.

2. W 5 powiatach postanowiono nie tworzyć odrębnego biura, lecz przyłączyć je do okręgu działalności jednego z sąsiednich biur. Mianowicie przyłączono powiat:

1. Jaworów do biura w Cieszanowie.	
2. Wadowice } " w Oświęcimiu.	
3. Żywiec } " w m. Krakowie	
4. Kraków } " w m. Krakowie	
5. Wieliczka }	

W ten sposób 22 biur czynnych jest dla 26 powiatów i 1 miasta t. j. Krakowa.

3. W 5 powiatach zorganizowano wprawdzie i otwarto samoistne biuro pracy, lecz po pewnym czasie zawieszono jego działalność, a to na podstawie §. 12. ustawy, która dopuszcza „czasowe zwinięcie“ biura na mocy uchwały Rady powiatowej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

Mianowicie:

Biuro pracy:	otwarto:	zwiniećto:
1. Bochnia	1. lipca 1905	31. grudnia 1907
2. Buczacz	20. marca 1905	31. grudnia 1906
3. Chrzanów	1. września 1905	31. marca 1907
4. Jarosław	1. lutego 1907	31. marca 1908
5. Rzeszów	1. lutego 1905	1. lipca 1906.

Nie we wszystkich powyższych wypadkach istniała konieczność zwinięcia Biura, spowodowana warunkami zewnętrznymi. Niektóre z tych biur mogły być podtrzymane przez reformy wewnętrzne, głównie przez lepszy dobór personalu, co jednak natrafiało na trudności przede wszystkim finansowe. Jeżeli Wydział krajowy ostatecznie godził się na decyzję Rady powiatowej, czynił to powodowany względem na przepis ustawy, w myśl którego zwinięcie może być tylko *czasowe* tak, że po zmianie chwilowo niekorzystnej sytuacji będzie można każde z tych Biur reaktywować. W ogóle Wydział krajowy uczynił spostrzeżenie, iż Reprezentacye powiatowe zbyt łatwo zrażają się chwilowem niepowodzeniem względnie brakiem widocznych i rychłych wyników działalności Biura pośrednictwa pracy i popadają w niełatwe do usunięcia zubożenie i brak chęci do przeprowadzenia reform.

4. W jednym powiecie t. j. Ropczyckim, gdzie Rada powiatowa uchwałą z 9. lipca 1907 oświadczyła się za założeniem biura, dotychczas uchwały tej nie wprowadzono w wykonanie.

W obu miastach stołecznych, jak wyżej wspomniano, Biuro pośrednictwa pracy istnieć musi. Reprezentacya miasta Krakowa uczyniła już zadość temu obowiązkowi, otwierając dnia 20 stycznia 1907 „Okręgowy Urząd pośrednictwa pracy“, czynny równocześnie dla powiatów Krakowskiego i Wielickiego.

We Lwowie istnieje „Miejskie Biuro pracy“ od roku 1899. W myśl §. 9. ustawy z r. 1904, założone dawniej publiczne biura pośrednictwa pracy mają być podciągnięte pod przepisy tej ustawy. We Lwowie dotychczas tej reorganizacyi Biura nie przeprowadzono, chociaż sprawa ta jest już od dłuższego czasu w toku i bliską ukończenia.

Poza Biurem Lwowskiem nie ma już obecnie takich biur, do których wspomniany §. 9. miałby zastosowanie, gdyż zresztą wszędzie już dokonano przepisanej reorganizacyi.

III. Wykaz czynnych Biur pośrednictwa pracy zorganizowanych na zasadzie ustawy z roku 1904¹⁾.

Biuro pracy	Uchwała Rady powiatowej względ. miejskiej	Zatwierdzenie statutu	Dzień otwarcia		U w a g i.
1. Brody . . .	18. stycznia 1904	10. lutego 1905	1. czerwca	1905	Istnieje od r. 1903. dla powiatów Cieszanów i Jaworów.
2. Cieszanów .	8. październ. 06	7. listopada 06	1 grudnia	06	
3. Dąbrowa . .	6 „ 06	15. kwietnia 08	1. sierpnia	07	
4. Drohobycz .	29. grudnia 05	19. stycznia 06	1. kwietnia	06	
5. Gorlice . . .	11. marca 05	24. październ. 06	1 stycznia	07	
6. Kałusz . . .	15. czerwca 05	15. listopada 05	1. marca	06	
7. Kolbuszowa	21. „ 06	19. październ. 06	czynne od r 1900		dla m. Krakowa i pow. Krakowskiego i Wielickiego.
8. Kołomyja .	20. grudnia 04	10. lutego 05	15. stycznia	05	
9. Kossów . . .	12. „ 05	3. maja 06	1. maja	06	
10. Kraków . . .	6. maja 06	14. lipca 06	20. stycznia	07	
11. Limanowa .	8. listopada 04	5. stycznia 05	10. lutego	05	
12. Łańcut . . .	29. grudnia 04	10. lutego 05	1. lutego	05	
13. Mościska . .	20. „ 04	23. „ 05	1. marca	05	
14. Myślenice .	17. „ 04	10. „ 05	22. lutego	05	
15. Nisko . . .	16. „ 04	10. „ 05	25. lutego	05	
16. Nowy Sącz	26. stycznia 06	10. październ. 06	3. listopada	06	
17. Nowy Targ .	4. „ 08	?	8 kwietnia	08	dla powiatów Biała, Wadowice, Żywiec.
18. Oświęcim . .	25. listopada 04	1. lutego 05	9. lutego	05	
19. Podhajce . .	20. lutego 06	3. maja 06	1. stycznia	07	
20. Sanok . . .	15. grudnia 04	10. lutego 05	20. lutego	05	
21. Tarnobrzeg .	30. „ 04	10. „ 05	czynne od r. 1900		
22. Tłumacz . .	11. sierpnia 05	3. grudnia 05	31. paździer.	06	

IV. Działalność publicznych Biur pośrednictwa pracy.

Badanie wyników działalności biur pośrednictwa pracy opartem być musi o statystykę zgłoszeń. Statystykę tę za rok 1906 i 1907 podajemy szczegółowo w załączonych przy końcu tabelach (nr. 1 i 2). Na tem miejscu omówimy w krótkości wyniki ogólne, uwzględniając dla porównania także cyfry z r. 1905, podane już w sprawozdaniu poprzednim.

1. Ujęta w cyfry najogólniejsze działalność publicznych Biur pracy za pierwsze trzecie po wejściu w życie ustawy z roku 1904 przedstawia się następująco:

¹⁾ Ponadto istnieje od roku 1899 „Miejskie Biuro pracy“ we Lwowie, dotychczas nie podciągnięte pod ustawę z r. 1904.

Rok	Czynnych Biur pracy	Zgłoszeń pracodawców	Zgłoszeń szukających pracy	Skutecznych pośrednictw
1905	15	11.882	12.629	4.165
1906	20	33.967	15.707	12.098
1907	24	63.844	32.556	26.156

Cyfry te nie są wcale imponujące, jeżeli uwzględnimy wielkość kraju i jego zaludnienia, jednak wskazują na postępujący z roku na rok rozrost i rozwój publicznego pośrednictwa. Wynik to zarówno zwiększającej się liczby biur, jak nie mniej faktu, że stają się coraz bardziej znane, że interesowani coraz częściej się do nich zwracają, a sprawność ich ciągle na ogół się udoskonala.

2. Ujemnym jest fakt, że pracodawcy zagraniczni (t j z poza granic kraju) daleko intensywniej korzystają z publicznego pośrednictwa aniżeli krajowi. Zgłoszono mianowicie miejsc wolnych

w roku:	w kraju:	za granicą:
1905	4.689	7 193
1906	11.864	22.103
1907	16.586	47.258

Chociaż więc popyt pracy w kraju w cyfrach absolutnych się zwiększa, to jednak popyt za granicę nie tylko stale jest znacznie wyższym, lecz także szybciej wzrasta. Popyt zagraniczny zwiększył się między rokiem 1905 a 1907 siedmiokrotnie, krajowy tylko czterokrotnie. Także w cyfrach procentowych wyrażony pozostaje popyt w kraju stale w tyle a nawet się cofa: oto na 100 miejsc wolnych było

w roku:	w kraju:	za granicą:
1905	39	61
1906	35	65
1907	26	74

Na cztery wolne miejsca było w ostatnim roku 3 za granicą, 1 w kraju.

3 Analogicznie, chociaż nie tak jaskrawo, przedstawia się podaż pracy. Zgłosiło się szukających pracy:

w roku:	w kraju:	za granicą:
1905	3.958	8.671
1906	5 669	10.038
1907	10.725	21.831

W cyfrach stosunkowych daje to obraz następujący: Na 100 zgłaszających się żądało pracy

w roku:	w kraju:	za granicą:
1905	31	69
1906	36	64
1907	33	67

Średnio zatem na 3 szukających pracy 2 żądało jej za granicą, 1 w kraju, zauważyć jednak należy, że podział na szukających pracy w kraju a za granicą nie może być ścisłym, gdyż często robotnik nie przychodzi do Biura ze stanowczą decyzją z góry powziętą i dopiero później decyduje się, gdzie pracę przyjmie. Jednak w większości zgłaszający się ma już naprzód urobione postanowienie, zwłaszcza z tych, którzy już dawniej za granicą pracowali.

4. Stosunek podaży pracy do popytu bada się obliczając, ilu szukających pracy przypada na 100 miejsc wolnych. W naszych biurach stosunek ten przedstawia się następująco:

W roku	Na 100 wolnych miejsc	
	w kraju	za granicą
	przypadało szukających pracy	
1905	84	120
1906	48	45
1907	65	46

Jeżeli nie brać pod uwagę roku 1905, który jako początkowy okres działalności Biur naszych nie może być miarodajnym, to widzimy zresztą na ogół znacznie mniejszą podaż niż zapotrzebowanie pracy, a to zarówno w kraju, jak za granicą. Stosunek zapotrzebowania do podaży kształtuje się oczywiście bardzo różnorodnie w poszczególnych Biurach zależnie od warunków lokalnych, niemniej różnorodnie w poszczególnych grupach zawodowych, co wynika z następującego zestawienia za rok 1907:

Rodzaj pracy	Ilość zgłoszeń (r. 1907)	
	praco- dawców	szukają- cych pracy
1. W kraju:		
I. Rolnictwo: a) oficjaliści	250	530
b) służba folwarczna	1.452	548
c) robotnicy sezonowi	7 823	2.812
II. Przemysł i górnictwo	1.778	2.008
III. Służba domowa	3.641	3.575
IV. Najemnicy dzienni	1.449	754
V. Inne zawody	193	498
2. Za granicą:		
I. Rolnictwo	42.558	18 804
II. Przemysł, górnictwo i inne	4.700	3.027
Razem	63.844	32.556

Zapotrzebowanie przewyższa znacznie podaż w dziale rolniczej służby folwarcznej, rolnych robotników sezonowych, najemników dziennych. Natomiast podaż jest większą od zapotrzebowania w dziale oficjalistów rolniczych, robotników przemysłowych i górniczych. W dziale służby domowej jest tylko pozorna równowaga, w rzeczywistości bowiem jest brak służby żeńskiej, zaś za dużo służby męskiej, poszukującej pracy. Nie odróżniając podziału według płci, jak to powyżej uczyniliśmy, otrzymujemy pozorną równowagę.

5. Głównym wskaźnikiem dodatniej działalności w pośrednictwie pracy jest ilość skutecznie załatwionych stręczeń pracy względnie robotników.

Skutecznych stręczeń było:

	w kraju:	za granicą:	razem:
w r. 1905	1.030	3.135	4.165
„ 1906	2.420	9.678	12.098
„ 1907	5.564	20.592	26.156

Właściwy pogląd dają jednak nie cyfry bezwzględne, lecz procentowe, które przedstawiają się następująco:

Na 100 wolnych miejsc obsadzono

w roku:	w kraju:	za granicą:	razem:
1905	22	44	35
1906	20	44	36
1907	33	43	41

Skuteczność załatwień zgłoszeń pracodawców zagranicznych była stale wyższą niż krajowych, a tych ostatnich wprawdzie w r. 1907 znacznie się poprawiła, jednak jest jeszcze niedostateczną (33%).

Lepsze wyniki dostrzegamy badając skuteczność pośrednictwa w stosunku do szukających pracy, a mianowicie:

Na 100 szukających pracy otrzymało ją:

w roku:	w kraju:	za granicą:	razem:
1905	26	36	33
1906	43	96	77
1907	52	94	80

W ostatnim więc roku z pomiędzy szukających pracy za granicę otrzymywał ją prawie każdy, w kraju co drugi.

Zauważyć należy, iż skuteczność pośrednictwa w ogóle nie jest zależną wyłącznie od sprawności pośrednika (kimkolwiek on jest), lecz także od zbieżności zapotrzebowania i podaży w poszczególnych zawodach pod względem ilości zgłoszeń, czasu i warunków pracy, zatem od momentów zewnętrznych. Jednak i tu ma Biuro pracy do pewnego stopnia możność poprawienia niekorzystnej konjunktury, porzucając rolę biernego wyczekiwania zgłoszeń, a przechodząc do czynnej akcji (n. p. werbowania robotników, jeżeli ilość samodzielnie się zgłaszających nie odpowiada zapotrzebowaniu).

6. Według utartej praktyki w publicznych Biurach pośrednictwa pracy odróżnia się następujące sposoby załatwiania napływających zgłoszeń:

a) przez skuteczne pośrednictwo, co już powyżej omówiliśmy,

b) przez cofnięcie zgłoszenia przez interesowane osoby, które zwykle równocześnie szukają pracy względnie robotników także w inny sposób tj. po za Biurem, poczem, jeżeli tamte starania okażą się skuteczne, zgłoszenie swoje w Biurze odwołują,

c) przez skreślenie zgłoszenia, co ma następujące znaczenie: Każde zgłoszenie utrzymuje się w ewidencji przez czas jednomiesięczny. Po upływie tego czasu strona ma prawo zgłoszenie odnowić na drugi względnie trzeci itd. miesiąc, jeżeli jednak tego nie uczyni, następuje wykreślenie zgłoszenia z ewidencji,

d) zamykając statystykę zgłoszeń w ramach roku kalendarzowego, otrzymujemy jeszcze jedną pozycję, a mianowicie zgłoszenia niezadowolone, przechodzące do ewidencji na następny rok.

Uwzględniając te cztery kategorie, dajemy następujące zestawienie za rok 1906 i 1907:

Sposób załatwienia	w roku 1906				w roku 1907			
	zgłoszenia				zgłoszenia			
	pracodawców		szuk. pracy		pracodawców		szuk. pracy	
	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
a) przez pośrednictwo .	12098	36	12098	77	26156	41	26156	80
b) przez cofnięcie . . .	4362	13	1045	7	7650	12	2317	7
c) przez skreślenie . . .	14781	43	2181	14	26322	41	3503	11
d) pozostało na r. nast.	2726	8	383	2	3716	6	580	2
Razem .	33967	100	15707	100	63844	100	32556	100

V. Koszta utrzymania.

Załączniki nr. 3 i 4 dają obraz kosztów utrzymania i sposobu pokrycia ich w poszczególnych Biurach pośrednictwa pracy.

Koszta faktyczne utrzymania tych Biur (po odliczeniu pozostałości kasowej na rok następny) przedstawiają się następująco okragło w koronach:

w roku :	ilość Biur :	koszta :
1905	15	26.016 kor.
1906	19	45.677 „
1907	23	77.807 „

Znaczny przyrost wydatków w roku 1907 w porównaniu z poprzednim tłumaczy się powstaniem nowych Biur (wśród nich znajduje się Okręgowy Urząd Krakowski, którego utrzymanie przenosi sumę 15.000 koron), następnie zaś normalnym wzrostem wydatków wskutek rozwoju Biur i zwiększających się agend.

Koszt utrzymania poszczególnych Biur przedstawia się bardzo różnorodnie: z jednej strony są Biura, które opędziły w r. 1907 wydatki kwotą niżej 200 K (Gorlice, Sanok), z drugiej strony są Biura kosztujące ponad 10.000 K rocznie (Kraków, Oświęcim). Jedna jak i druga granica jest nienormalną. Niemożliwym jest utrzymanie Biura za 200 K, jeżeli ma naprawdę spełnić swoje zadanie. Z drugiej strony wysokie koszty utrzymania Biura w Oświęcimiu i Krakowie spowodowane są specjalnymi warunkami, w jakich się znajdują.

Jako wydatek przeciętny na normalnie funkcjonujące powiatowe Biuro pośrednictwa pracy przyjąć można kwotę od 3000 - 4000 koron.

Rozdzielając wydatki na osobowe tj. na personal urzędniczy i służbowy, jakoteż na rzeczowe otrzymamy następujące zestawienie:

	Wydatki	
	osobowe	rzeczowe
w r. 1905	14.261 K	11.755 K
w r. 1906	23.062 K	22.615 K
w r. 1907	45.205 K	32.602 K

Dzieląc wydatki przez ilość skutecznych pośrednictw otrzymamy koszt przeciętny jednego skutecznego zapośredniczenia, który wyniósł:

w roku 1905	— 6 K 25 gr.
w roku 1906	— 3 K 77 gr.
w roku 1907	— 2 K 97 gr.

Sposób pokrycia kosztów utrzymania Biur podajemy w następującem zestawieniu:

Wyszczególnienie	r. 1905		r. 1906		r. 1907	
	K	g	K	g	K	g
A. Wydatki wraz z pozostałością kasową	26455	53	45715	41	84616	30
B. Pokrycie:						
1. Pozostałość kasowa z roku poprzedniego i różne drobne dochody	646	06	910	11	846	93
2. Opłaty pracodawców						
a) krajowych	1168	—	2314	35	7624	92
b) zagranicznych	6149	07	18324	05	48447	68
3. Subwencje i udziały sąsiednich powiatów	2950	—	6024	12	5984	—
4. Niedobór pokryty z funduszu powiatowego względnie miejskiego (w Krakowie)	15542	40	18142	78	21712	77

W powyższym zestawieniu na uwagę zasługuje stosunek pokrycia z opłat od pracodawców do pokrycia z funduszy publicznych.

Od pracodawców wpłynęło:

w roku:	koron:	tj. procent wydatków:
1905	7.317	28%
1906	20.638	45 "
1907	56.072	66 "

Wzrastające szybko dochody z tego źródła tłumaczą się coraz większą liczbą skutecznych pośrednictw, za które pobiera się opłatę, jakoteż specjalnie w roku 1907 podniesioną w tym roku przez Wydział krajowy wysokością opłat. Charakterystycznym jest, że w r. 1907 pracodawcy zagraniczni pokryli więcej niż połowę (57%) ogólnych kosztów utrzymania wszystkich Biur łącznie.

W miarę jak dochód z powyższego źródła rośnie, zmniejsza się ciężar utrzymania Biur pracy z funduszy publicznych, a mianowicie z funduszy powiatów i miast, utrzymujących te Biura i funduszu krajowego, o ile je subwencyjonuje. W szczególności wynosił wydatek z funduszy publicznych (pozycja 3 i 4 powyższej tabeli):

w roku:	koron:	tj. procent wydatków:
1905	18.492	70%
1906	24.167	53 "
1907	27.697	33 "

Chociaż więc w cyfrach absolutnych wydatek ten rośnie, bo ciągle powstają nowe Biura, to jednak procentowo w stosunku do wydatków szybko się zmniejsza tak, że w roku ubiegłym tylko $\frac{1}{3}$ część kosztów wymagała pokrycia z funduszy publicznych.

Wydatek obciążający fundusze powiatów utrzymujących Biura pracy bynajmniej nie jest dotkliwym.

W roku 1907 niedobór, który musiał być pokryty z funduszu powiatowego, wynosił:

0 koron w	6 powiatach
do 1000 koron w	10 powiatach
1—2000 koron w	5 powiatach
2—3000 koron w	1 powiecie
nad 5000 koron w	mieście Krakowie.

W 5 Biurach dochody dały nadwyżkę w formie pozostałości kasowej w łącznej kwocie 6809 K 64 gr.

VI. Krajowe Biuro pośrednictwa pracy.

Czynności Krajowego Biura rozwijają się normalnie w ramach wskazanych ustawą z r. 1904 (§. 13) i dadzą się w krótkości ująć w następujące działy:

1. Działalność instruktorska w stosunku do mających się założyć, a następnie już czynnych Biur pośrednictwa pracy. Tu należy udzielanie wskazówek i pouczeń, zarówno prawnych jak i praktycznych co do organizacji i prowadzenia Biur, układanie i rozsyłanie druków, potrzebnych do manipulacji biurowej (a udzielanych bezpłatnie przez Wydział krajowy) itp. Czynności instruktorskie podejmuje Krajowe Biuro bądź na żądanie interesowanych powiatów i miast, bądź z własnej inicjatywy w razie dostrzeżonych usterek w funkcjonowaniu poszczególnych Biur.

2. Działalność nadzorcza w stosunku do istniejących Biur pośrednictwa pracy powiatowych i miejskich. Czynności kontrolne podejmuje Krajowe Biuro przy każdej nadarzającej się okazji, czy to wynikłej z toku korespondencji z Biurami, czy z nadchodzących zażaleń lub tp. Do tego działu należy też badanie działalności bieżącej Biur na podstawie nadsyłanych stale miesięcznych wykazów statystycznych. Głównym środkiem kontrolnym jednak są lustracje dokonywane na miejscu przez urzędników Krajowego Biura.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące lustracje:

1. dnia	8. marca	1907	w Jarosławiu
2. "	21. "	"	w Oświęcimiu
3. "	23. "	"	w Krakowie,
4. "	19. kwietnia	1907	w Cieszanowie,
5. "	10. maja	1907	w Podhajcach,
6. "	20—21. lipca	1907	w Bochni,
7. "	23. "	"	w Myślenicach,
8. "	24—25. "	"	w Limanowej,
9. "	26. "	"	w N. Sączu,
10. "	27. "	"	w Gorlicach,
11. "	29. "	"	w Sanoku,
12. "	30—31. "	"	w Drohobyczu,
13. "	13. sierpnia	"	w Dąbrowie,
14. "	23—24. "	"	w Kołomyi,
15. "	26—27. "	"	w Kossowie,
16. "	17—18. września	1907	w Kałuszu,
17. "	19—20. "	"	w Tłumaczu,
18. "	9—10. października	1907	w Oświęcimiu,
19. "	5—6. listopada	1907	w Brodach.

Ogółem przeprowadzono lustracyj:

w roku 1905	. . . 8
w roku 1906	. . . 13
w roku 1907	. . . 19.

W §. 4. ustawy z r. 1904 poruczono Krajowemu Biuru specjalną pieczęć nad pośrednictwem po za granice kraju. Każde zgłoszenie zagraniczne przesyłają Biura do wiadomości Krajowego Biura, które je bada i akceptuje lub też wydaje zakaz pośredniczenia.

3. Działalność informacyjna o popycie i podaży pracy i stosunkach zarobkowych w kraju i za granicą. W stosunku do pracodawców i robotników ustawa wyklucza bezpośrednie pośredniczenie ze strony Krajowego Biura, pozostaje mu więc tylko informowanie stron. Najczęściej powtarzające się informacje polegają na wskazaniu Biura, przez które w danej chwili można pozyskać pracę względnie robotników. Również jest Krajowe Biuro źródłem informacji dla istniejących biur pośrednictwa pracy o stosunkach zarobkowych w kraju, a zwłaszcza za granicą. W tym celu usilnie się Biuro stara mieć nieprzerwany pogląd na zmieniające się szybko konjunktury emigracji sezonowej, na otwierające się nowe tereny wychodźcze, na warunki pracy, na stopień zapotrzebowania itp. Z początkiem każdego roku przesyła się wszystkim Biurom obszernie sprawozdanie o układzie stosunków wychodźczych na najważniejszy sezon wiosenny, wraz ze wskazówkami o sposobach postępowania. Dla wyrównywania popytu i podaży pracy w kraju między poszczególnymi Biurami służą stałe wykazy tygodniowe miejsc wolnych i szukających pracy, zestawiane w każdy czwartek i rozsyłane do wszystkich Biur.

4. Działalność opiekuńcza została Krajowemu Biuru poruczoną przepisem §. 13. e ustawy, która między zadaniami jego wymienia też „opiekę nad sprawą wychodźstwa czasowego i stałego po za granice kraju i państwa“. O ile chodzi o emigrację czasową do krajów sąsiednich (Niemcy, Dania, Szwecya, Węgry, Rumunia itp.), to Krajowe i podwładne mu Biura powiatowe i miejskie spełniają nad nią opiekę już przez sam fakt pośrednictwa przeprowadzanego wyłącznie z punktu widzenia korzyści robotnika.

W drugim rzędzie spełnia tu Krajowe Biuro swoją misję przez udzielanie bezpłatnej rady i czynnej pomocy w wypadkach pokrzywdzenia robotnika w czasie pobytu za granicą. Rady i pomocy udziela się nietylko robotnikom, którzy przez Biura publiczne zostali zapośredniczeni, lecz każdemu, kto tylko z prośbą się zwróci. Korzystanie z tej opieki dotychczas nie przybrało wielkich rozmiarów, stale jednakże się zwiększa. Liczne zwłaszcza są sprawy o pokrzywdzenie przez pracodawcę, a dalej sprawy wynikłe wskutek nieszczęśliwych wypadków i ubezpieczenia od nich.

Sprawa opieki nad emigracją czasową do krajów zamorskich (do Ameryki) i nad emigracją osadniczą leży dotychczas odłogiem. Organizacja tej opieki, której zresztą przeważną część może spełnić tylko państwo, jest nadzwyczajnie trudną. Samo nakreślenie planu działania wymaga bardzo żmudnych studyów i fachowych znawców terenów wychodźczych i licznych innych kwestyj z emigracją związanych. Nawet do tych studyów nie można było dotychczas przystąpić, gdyż dwaj zatrudnieni w Krajowem Biurze referenci mają czas wypełniony załatwianiem spraw bieżących.

5. Wreszcie służy Krajowe Biuro Wydziałowi krajowemu, jako organ fachowy dla wszystkich spraw mających związek z pośrednictwem pracy, o ile Wydział krajowy powołany jest tu do wydawania zarządzeń i rozporządzeń, następnie dla spraw emigracyjnych, o ile one w Wydziale krajowym są rozstrzygane lub opiniowane.

W roku 1907 wydał Wydział krajowy nowe przepisy o opłatach w Biurach pośrednictwa pracy (załącznik nr. 5). Różnią się one od poprzednio obowiązujących głównie w tem, że opłatę za dostarczenie służby folwarcznej zrównano z opłatą za robotników sezonowych, a następnie wysokością. Mianowicie wysokość opłat została ponownie podniesioną, a to z 2 do 5 K na 4 do 6 K. Stało się to pod wpływem żądania objawionego ze strony kilku Wydziałów powiatowych, które wykazywały, że przy dawnej stopie opłat nie mogą pokryć kosztów wyszukiwania (werbowania) robotników sezonowych zapotrzebowanych w kraju.

Przechodząc do uchwał Wysokiego Sejmu powziętych dnia 13. marca 1907 przy przyjęciu do wiadomości poprzedniego sprawozdania, Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć następujące uwagi:

ad II. Zgodnie z poleceniem Wysokiego Sejmu pomnożono personal Biura pracy przez przydzielenie od 1. lipca 1907 drugiego referenta konceptowego z poborami rangi X. (koncypisty).

ad III. Poleceniu zbadania braków w funkcjonowaniu Biura pracy i przedłożenia wniosków na najbliższej sesji czyni Wydział krajowy zadość, przedkładając równocześnie osobnem sprawozdaniem projekt nowej ustawy o organizacji publicznego pośrednictwa pracy.

ad IV. Rezolucję z wezwaniem do c. k. Rządu, aby „ponownie wydał odpowiednie i skuteczne zarządzenia względem ścigania i karania pokątnych pośredników pracy, jakoteż właścicieli tych koncesyonowanych biur, które wykraczają przeciw istniejącym rozporządzeniom i ustawom“ zakomunikowano c. k. Namiestnictwu. Wydział krajowy nie może niestety stwierdzić, aby w powyższej materii nastąpiła widoczna zmiana na lepsze.

ad V. Również wezwanie do c. k. Rządu, aby starał się o szybkie uchwalenie w Radzie państwa ustawy emigracyjnej, nie zostało dotychczas uwieńczone rezultatem, gdyż nawet projekt ustawy nie został dotychczas wniesionym.

ad VI. Sprawa budowy domu dla wychodźców w Oświęcimiu jest w toku badań, do tej pory jednak Wydział krajowy nie ma możliwości przedłożenia konkretnych wniosków. Potrzeba takiego domu jest niewątpliwą, gdyż schronisko

obecnie przy Biurze w Oświęcimiu utrzymywane, nie odpowiada zgoła potrzebie. Trudność leży w upatrzeniu odpowiedniego gruntu, którego wyszukaniem zajmuje się Wydział powiatowy w Białej.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie publicznego pośrednictwa pracy przyjąć do wiadomości. •

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz
z Wielkim Księstwem Krakowskim.**

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Stanisław Dąbski, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Statystyka zgłoszeń w publicznych Biurach pośrednictwa pracy w roku 1906.

Lp. porządk.	Biuro pracy	Miejsca wolne (zgłoszenia pracodawców)			Miejsca obsadzone przez skuteczne pośrednictwo			Miejsca poszukiwane (zgłoszenia szukających pracy)			W r. 1906 Biuro było czyn- nem przez miesiące
		za granicą		razem	za granicą		razem	za granicą		razem	
		w kraju	2.	3.	w kraju	4.	5.	6.	w kraju	7.	
1.	Bochnia	973	786	1.759	227	152	379	532	200	732	12
2.	Brody	878	1.289	2.167	96	564	660	552	594	1.146	12
3.	Buczacz	83	70	153	10	—	10	144	—	144	12
4.	Chrzanów	426	479	905	25	24	49	459	24	483	12
5.	Cieszanów	90	30	120	1	—	1	43	—	43	1
6.	Drohobycz	266	622	888	59	492	551	312	517	829	9
7.	Kałuż	870	800	1.670	406	—	406	529	—	529	10
8.	Kolbuszowa	802	957	1.759	75	375	450	322	375	697	12
9.	Kołomyja	1.173	2.302	3.475	86	890	976	484	890	1.374	12
10.	Kossów	354	467	821	293	374	667	293	374	667	8
11.	Limanowa	295	816	1.111	28	282	310	53	394	447	12
12.	Łańcut	1.517	550	2.067	369	238	607	542	238	780	12
13.	Mościska	1.409	552	1.961	176	258	434	520	362	882	12
14.	Myślenice	456	326	782	117	210	327	219	210	429	12
15.	Nisko	—	2.187	2.187	—	1.362	1.362	—	1.362	1.362	12
16.	Nowy Sącz	84	—	84	3	—	3	48	—	48	2
17.	Oświęcim	800	6.239	7.039	103	3.184	3.287	165	3.186	3.351	12
18.	Rzeszów	304	113	417	6	—	6	31	39	70	6
19.	Sanok	134	50	184	16	—	16	89	—	89	12
20.	Tarnobrzeg	950	3.468	4.418	324	1.273	1.597	332	1.273	1.605	8
	Razem	11.864	22.103	33.967	2.420	9.678	12.098	5.669	10.038	15.707	

Statystyka zgłoszeń

w publicznych Biurach pośrednictwa pracy w roku 1907.

L. porządk.	Biuro pracy	Miejsca wolne (zgłoszenia pracodawców)			Miejsca obsadzone przez skuteczne pośrednictwo			Miejsca poszukiwane (zgłoszenia szukających pracy)			W r. 1907 Biuro było czyn- nem przez miesiące
		za granicą		razem	za granicą		razem	za granicą		razem	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1	Bochnia	798	2.394	3.192	110	504	614	354	504	858	12
2	Brody	427	1.093	1.520	80	319	399	446	1.065	1.511	12
3	Chrzanów	34	153	187	1	—	1	41	—	41	3
4	Cieszanów	181	2.096	2.277	9	1.701	1.710	59	1.737	1.796	12
5	Dąbrowa	475	250	725	8	—	8	39	—	39	12
6	Drohobycz	373	2.406	2.779	99	681	780	441	681	1.122	12
7	Gorlice	117	2.446	2.563	56	—	56	86	—	86	12
8	Jarosław	1.205	528	1.733	121	337	458	223	337	560	11
9	Kałuż	2.007	3.195	5.202	1.235	553	1.788	1.290	584	1.874	12
10	Kolbuszowa	204	2.412	2.616	—	1.628	1.628	—	1.628	1.628	12
11	Kołomyja	622	6.641	7.263	149	2.439	2.588	—	2.491	2.868	12
12	Kossów	2	2.770	2.772	—	1.575	1.575	—	1.575	1.575	12
13	Kraków	4.511	586	5.097	2.585	586	3.171	4.949	586	5.535	11
14	Limanowa	683	1.161	1.844	5	210	215	48	231	279	12
15	Łańcut	987	621	1.558	334	230	564	391	230	621	12
16	Mościska	1.638	1.669	3.307	336	708	1.044	1.029	1.055	2.084	12
17	Myslenice	562	796	1.358	60	67	127	110	67	177	12
18	Nisko	—	3.931	3.931	—	2.280	2.280	—	2.280	2.280	12
19	Nowy Sącz	389	2.239	2.628	47	401	448	223	407	630	12
20	Oswięcim	443	6.273	6.716	89	4.820	4.909	137	4.320	4.957	12
21	Podhajce	40	218	258	6	218	224	36	218	254	12
22	Sanok	209	20	229	24	—	24	197	—	197	12
23	Tarnobrzeg	706	2.460	3.166	207	687	894	217	687	904	10
24	Tłumacz	23	900	923	3	648	651	32	648	680	12
	Razem	16.586	47.258	63.844	5.564	20.592	26.156	10.725	21.831	32.556	

Koszta utrzymania

publicznych Biur pośrednictwa pracy w roku 1906.

L. porządk.	Biurowo pracy ¹⁾	A. Wydatki wraz z pozostałościami kasową na rok 1907		1. Pozostałość kasowa z r. 1905 i różne drobne dochody		2. Opłaty pracodawców				3. Subwencje		4. Niedobór pokryty z funduszu powiatowego			
		K	g	K	g	a) krajowych		b) pozakrajowych		K	g	K	g	K	g
						K	g	K	g						
				K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g
1	Bochnia	3.507	44	—	—	161	27	644	72	—	—	—	—	2.701	45
2	Brody	3.133	19	—	—	77	80	1.093	56	—	—	—	—	1.961	83
3	Chrzanów	1.500	34	—	—	70	20	10	12	—	—	—	—	1.420	02
4	Drohobycz	2.368	74	—	—	118	—	633	89	—	—	—	—	1.216	85
5	Kałuż	600	39	—	—	377	50	—	—	—	—	—	—	222	89
6	Kolbuszowa	1.080	67	91	36	135	20	854	11	—	—	—	—	—	—
7	Kołomyja	3.719	55	—	—	83	50	1.814	59	—	—	—	—	1.521	47
8	Kosów	1.047	16	—	—	293	16	754	16	—	—	—	—	—	—
9	Limanowa	958	47	—	—	76	08	321	28	—	—	—	—	561	11
10	Łańcut	2.640	—	—	—	180	—	183	78	—	—	—	—	2.276	22
11	Mościska	1.795	31	—	—	149	50	596	71	—	—	—	—	1.049	10
12	Myślenice	14	88	3	96	6	50	—	—	—	—	—	—	4	42
13	Nisko	2.846	—	—	—	—	—	2.846	—	—	—	—	—	—	—
14	Nowy Sącz	1.339	99	—	—	1	50	4	68	—	—	—	—	1.333	81
15	Oświęcim ³⁾	12.089	49	233	—	206	—	5.885	—	—	—	—	—	1.441	37
16	Rzeszów	1.068	27	—	—	112	—	—	—	—	—	—	—	956	27
17	Sanok	362	45	—	—	30	30	—	—	—	—	—	—	332	15
18	Tarnobrzeg	5.265	63	—	—	236	—	—	—	—	—	—	—	766	38
19	Tłumacz	377	44	—	—	—	—	2.681	46	—	—	—	—	377	44
	Razem	45.715	41	910	11	2.314	85	18.324	05	—	—	—	—	18.142	78
	W procentach	100 ^{0/0}		2 ^{0/0}		5 ^{0/0}		40 ^{0/0}		—	—	13 ^{0/0}	—	40 ^{0/0}	

¹⁾ Brak Biura w Buczaczu, które nie wykazało żadnych osobnych wydatków ani dochodów.

²⁾ W tem pozostałość kasowa 38 K 18 h.

³⁾ Koszta utrzymania Biura wraz z Schroniskiem dla robotników.

Koszta utrzymania

publicznych Biur pośrednictwa pracy w r. 1907.

L. porządk.	Biuro pracy ¹⁾	A. Wydatki wraz z pozostałościami kasową na rok 1908		1. Pozostałość kasowa z r. 1906 i różne drobne dochody		2. Opłaty pracodawców				3. Subwencye i udziały sąsiednich powiatów				4. Niedobór pokryty z funduszu powiatowego wzgl. miejskiego	
		K	g	K	g	a) krajowych		b) pozakrajowych		K	g	K	g	K	g
						K	g	K	g						
1	Bochnia	3.710	41	81	65	174	20	1.461	71	—	—	—	1.992	85	
2	Brody	3.456	84	—	—	11	—	696	—	—	—	—	2.759	84	
3	Cieszanów	3.983	88	—	—	7	—	3.976	88	—	—	—	—	—	
4	Dąbrowa	619	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	619	47	
5	Drohobycz	3.996	46	—	—	178	94	1.842	55	—	400	—	1.574	97	
6	Gorlice	91	—	—	—	2	40	—	—	—	—	—	88	60	
7	Jarosław	2.119	76	5	—	293	82	1.130	—	—	—	—	690	94	
8	Kałuż	3.975	—	—	—	2.857	—	1.118	—	—	—	—	—	—	
9	Kolbuszowa	3.923	29	38	18	—	50	3.885	11	—	—	—	—	—	
10	Kołomyja	5.582	75	—	—	229	—	4.966	07	—	—	—	387	18	
11	Kossów	3.302	90	—	—	—	—	3.302	90	—	—	—	—	—	
12	Kraków	15.563	94	—	—	1.363	50	3.202	50	5.000	—	—	5.997	94	
13	Limanowa	1.940	37	—	—	64	—	400	25	—	—	—	1.476	12	
14	Łańcut	2.616	32	—	—	463	—	458	—	—	—	—	1.695	32	
15	Mościska	3.292	87	—	—	1.122	—	1.470	—	—	—	—	700	87	
16	Mysłenice	706	28	—	—	—	—	184	—	—	—	—	522	28	
17	Nisko	4.631	—	—	—	—	—	4.631	—	—	—	—	—	—	
18	Nowy Sącz	2.854	61	—	—	80	56	889	—	—	—	—	1.885	05	
19	Oświęcim	13.140	93	722	10	379	—	11.261	16	584	—	—	194	67	
20	Podhajce	1.223	05	—	—	60	—	400	—	—	—	—	763	05	
21	Sanok	139	—	—	—	39	—	—	—	—	—	—	100	—	
22	Tarnobrzeg	2.070	62	—	—	300	—	1.507	—	—	—	—	263	62	
23	Tłumacz	1.675	55	—	—	—	—	1.675	55	—	—	—	—	—	
	Razem	84.616	30	846	93	7.624	92	48.447	68	5.984	—	—	21.712	77	
	W procentach	100%		1%		9%		57%		7%			26%		

¹⁾ Brak Biura w Chrzanowie, które w ciągu roku 1907 zostało zamknięte i nie przedłożyło rachunków.

Odpis.

Z Wydziału krajowego we Lwowie
L. 30.618./1907.

W wykonaniu §. 7. ustawy z dnia 16. marca 1904. Nr. 56. Dz. u kraj. Wydział krajowy wydaje następujące przepisy dotyczące opłat, mających się pobierać od pracodawców w publicznych Biurach pośrednictwa pracy.

I. Opłaty dla pracodawców krajowych.

§. 1.

Pośrednictwo dla pracodawców poszukujących uczniów (terminatorów) wszelkiego rodzaju jest zupełnie bezpłatnem.

§. 2.

Opłata za pośredniczenie

- a). męskiej i żeńskiej czeladzi folwarcznej,
- b). robotników sezonowych rolnych i leśnych wynosi od osoby:

4 Korony w czasie od 1. stycznia do końca maja i od 1. września do końca roku, zaś

6 Koron w czasie od 1. czerwca do końca sierpnia.

O wysokości policzyć się mającej opłaty decyduje termin dostarczenia czeladzi względnie robotnika.

§. 3.

Opłata za pośredniczenie oficjalistów, robotników fachowych, najemników dziennych, służby domowej i pracowników wszelkich innych kategorii w §. 1 i 2 nie wymienionych, wynosi 1 Koronę od osoby.

§. 4.

Opłata odpada, jeżeli pracodawcą jest władza publiczna (gminna, powiatowa lub krajowa) wykonująca roboty publiczne we własnym zarządzie tj. z wyłączeniem przedsiębiorstw.

§. 5.

Pracodawca według swego wyboru może zapośredniczonych robotników albo odebrać w siedzibie Biura pracy, albo też zażądać ich odesłania do miejsca pracy bez konwojenta na własną odpowiedzialność.

O ile pracodawca wyraźnie żąda, aby funkcjonaryusz Biura pracy towarzyszył robotnikom w drodze aż do miejsca pracy lub innego wskazanego punktu, uprawnionem jest Biuro pracy zaliczyć z tego tytułu następujące koszty:

- a). biletu kolejowego II. klasą,
- b). rzeczywistego wydatku na furmanki lub fiakry,
- c). dyet po 8 Koron za każdą dobę spędzoną w podróży przez konwojenta.

§. 6.

Oprócz opłat wymienionych w §. 2 i 3 i ewentualnych kosztów konwojenta (§. 5). nie wolno od pracodawcy żądać żadnych innych należności ani naddatków. W szczególności nie wolno żądać zwrotu kosztów korespondencji pocztowych, telegraficznych, wyjazdów ani jakichkolwiek innych wydatków administracyjnych, jakoteż wogóle wydatków połączonych z wyszukiwaniem robotników lub służby.

Zakaz powyższy nie dotyczy zwrotu takich wydatków, które Biuro poczyniło za wyraźnem z góry udzielonem upoważnieniem na rachunek pracodawcy np. zaliczek dla robotników, kosztów podróży robotników itp. Jednak wydatków w I. ustępie niniejszego paragrafu wymienionych nawet za zgodą i upoważnieniem pracodawcy pobierać nie wolno.

Oplaty dla pracodawców pozakrajowych.

§. 7.

Pracodawcy pozakrajowi (tj. poza granicami Galicyi zamieszkali) uiszczają za każdego dostarczonego pracownika bez względu na ilość i rodzaj opłatę w wysokości:

4 Koron w czasie od 1. stycznia do końca maja i od 1. września do końca roku, zaś:

6 Koron w czasie od 1. czerwca do końca sierpnia.

O wysokości policzyć się mającej opłaty decyduje termin dostarczenia robotnika.

§. 8.

Przepisy §§. 5 i 6., mają zastosowanie także do pracodawców pozakrajowych. Wszelkie należitości oblicza się zagranicznym interesentom w austriackiej walucie koronowej. Przy wypłatach w obcej walucie należy przeprowadzić rozliczenia na podstawie urzędowego kursu dziennego.

II. Postanowienia ogólne.

§. 9.

Opłata należy się tylko w razie skutecznego pośrednictwa, jednak Biuro pracy uprawnionem jest do żądania od pracodawcy złożenia z góry odpowiedniej kwoty z tytułu zaliczki, która zostanie zwróconą, gdy pośrednictwo pozostanie bezkutecznem lub zgłoszenie cofniętem.

Jeżeli zaliczki nie żądano, opłata winna być przez pracodawcę uiszczoną w chwili dostarczenia robotnika lub sługi.

§. 10.

1. Wydział krajowy zastrzega sobie prawo wyjątkowego podwyższenia lub obniżenia wymienionych opłat na wniosek Reprezentacyi powiatowej względnie miejskiej utrzymującej Biuro pośrednictwa pracy.

2. Biurom pośrednictwa pracy nie wolno pobierać bez zezwolenia Wydziału krajowego opłat wyższych, niż w niniejszem rozporządzeniu ustanowionych.

3. Pobór niższych opłat w poszczególnych wypadkach jest dozwołonym za wiedzą i zgodą przełożonej władzy utrzymującej Biuro pracy.

§. 11.

Wyciąg z niniejszych przepisów ma być przybitym w lokalu Biura dla wiadomości stron.

§. 12.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje we wszystkich Biurach pracy zorganizowanych na zasadzie ustawy z 16/III. 1904. Nr. 56. dz. u kraj. począwszy od dnia 1. stycznia 1908 roku aż do odwołania.

We Lwowie, dnia 28. grudnia 1907.

Marszałek krajowy:

Badeni w. r.

Członek Wydziału krajowego:

Ochrymowicz w. r.

